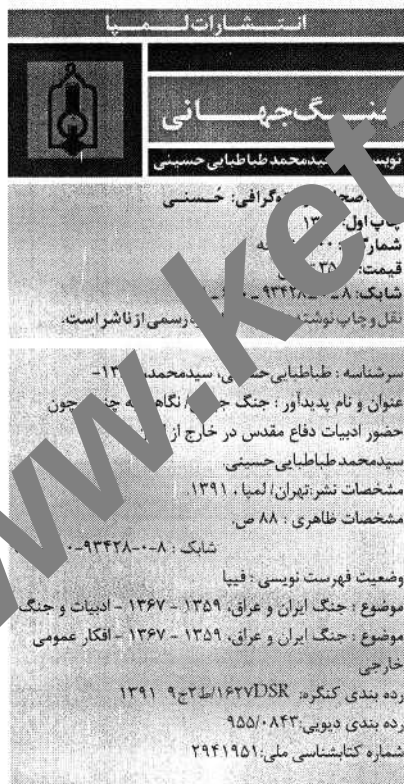

جهانگ جهانی

نگاهی به چند و دو حضرات ادبیات دفاع مقدس در خارج از ایران

سید محمد باقر حسینی

نشانی: تهران خیابان جمهوری خیابان دقیقی شمالی کوچه خوبی
پلاک ۱۳۳ طبقه اول تلفن: ۶۶۹۱۳۲۵۴ - همراه ۰۹۱۲۲۷۰۵۵۲۵

فهرست

پیشگفتار

• بخش اول / سوغات جنگ

• بخش دوم / ملحقات ژورنالیستی

• گفت و گو با کریستوف بالایی

• گفت و گو با پال اسپراکمن

• گفت و گو با محمد الامین

• گفتاری از کریستوف بالایی درباره ادبیات دفاع مقدس

• ضرورت توجه به ترجمه در ادبیات به ویژه ادبیات انقلاب

سخن گفتار:

ره‌نگاری و سبک‌پردازی در ادبیات دفاع مقدس حتی برای مردمی که این حماسه عظیم را خلق کرده‌اند ناشناخته بود. کتاب‌های دفاع مقدس چندان مورد توجه قرار نمی‌گرفت و کتابخوان‌های ما سراغی از کتاب‌های با موضوع جنگ تحمیلی نمی‌گرفتند هیچ، حتی از آن دوری هم می‌گزیدند. این موضوع هم بی‌دلیل نبود. هم توجه و حمایت مسئولان از این حوزه از ادبیات کشور، عدم اطلاع روش‌های صحیح اصولی در این باره و عدم ارائه دیدگاه‌های مختلف و متعدد در ادبیات دفاع مقدس از جمله این دلایل بود. ادبیات دفاع مقدس تنها در فیلم‌نامه و نمایشنامه‌ها و سینما و تئاتر این عرصه خلاصه می‌شد که آن هم چنگی به دل نمی‌زد و تنها چند کتاب مهم اما باز هم ناشناخته برای جامعه منتشر شده بود. اما حالا، در زمان کوتاهی بعد از آن دوران، اوضاع تغییر کرده است. ادبیات دفاع مقدس به عنوان یکی از بخش‌های مهم ادبیات معاصر و مهمترین بخش ادبیات بعد از انقلاب اسلامی شناخته می‌شود. کتاب‌های دفاع مقدس علاوه بر اینکه مخاطب خاص ندارد بلکه خانواده‌ها، بافته، مورد توجه کارشناسان ادبیات هم قرار دارد و در میان برگزیدگان بیشتر حوزه‌های ادبی می‌توان سراغ آنها را گرفت. این اما تنها بخشی از پیشرفت‌های حاصل شده در این حوزه است. ادبیات دفاع مقدس در سال‌های اخیر یا از ابتدای دهه ۱۳۸۰ ایران فراتر گذاشته و به دورترین نقطه‌ها از خاک کشورمان راه پیدا کرده است. حالا سراغ شلمچه و خرمشهر را می‌توان از نیویورک گرفت. مردم آلبانی هم می‌توانند در این باره حرف بزنند. حتی فرانسوی‌ها، ترک‌ها که همسین کنار گوش خودمان هستند و علی‌القاعده آنها هم داستان دفاع مقدس ما را شنیده‌اند. حالا مردم ینگه دنیا می‌دانند که چرا ایرانی‌ها به مقاومتشان صفت مقدس داده‌اند.

این همه موفقیت در صدور پیام دفاع مقدس در پی نهضت ترجمه‌ای پدید آمده که از سال ۱۳۸۴ در عرصه ادبیات دفاع مقدس راه افتاده است. «سفر به گرای ۲۷۰ درجه»، «فال خون»، «رمیا»، «شطرنج با ماشین قیامت»، «دا»، «زیتون سرخ»، «پائیز ۵۹»، «یکشنبه آخر» و «داستان‌های شهر جنگی» و «دا» عنوان برخی از کتاب‌های دفاع مقدسی است که در این سال‌ها، به زبان‌های انگلیسی، فرانسه، عربی، ترکی و اردو ترجمه و منتشر شده و یا در دست ترجمه قرار گرفته است.

در فرصت پیش رو سعی شده وضعیت روند ترجمه ادبیات دفاع مقدس در کشور را با نگر و عوامل پیشرفت و موانع آن بازنگری شود. ضمن این بررسی، ترات و دیدگاه‌های مترجمان این کتاب‌ها درباره این موضوع نیز در گفت‌وگو با آنها شفاف‌تر است. نکته مهم این است که باید توجه داشت که مکتوب پیش رو، هرگز روش جامد و کاملی نیست و تنها یک مرور است بر آنچه که در روند ترجمه ادبیات دفاع مقدس در کشورهای دیگر اتفاق افتاده است. در مسیر این مرور، اگر به بررسی سوانحی‌های سرکار خانم فهیمه محمد سمسار؛ کارشناس محترم واحد ترجمه مرکز آفرینش‌های ادبی حوزه هنری برای انجام گفت‌وگوها با مترجمان ادبیات دفاع مقدس در دیگر کشورها نبود، به‌طور حتم کار بهتر می‌ماند.

نکته آخر اما درباره عنوان انتخاب شده برای این کتاب است. بر این باورم که ما تنها با رژیم بعثی عراق نمی‌جنگیدیم، بلکه با نیروی ما لشکری از کشورهای مختلف قرار گرفته بودند. این را نه من، بلکه آمر و مجید، آماری که گواهی می‌دهد از میان نیروهای دشمن که به اسارت درآمدن سربازانی از ۱۵ کشور مختلف حضور داشتند. بر این اساس است که باید جنگ تحمیلی را جنگ جهانی در جغرافیایی محدود دانست. حالا ما وظیفه داریم به مردم تمام آن کشورهایی که دولت‌هایشان علیه ما جنگیدند بگوئیم که در این هشت سال بر ما چه گذشت و یکی از راه‌های روایت این هشت سال ادبیات است. نکته دیگر اینکه این کار نیز به نوع خود نوعی جنگ است. جنگ جهانی در حوزه ادبیات. در این جنگ، ادبیات ما اگرچه جوان است اما آنقدر ویژگی‌های ناب دارد که آن را برای مخاطبان جهانی ادبیات جذاب می‌کند.

سید محمد طباطبائی حسینی